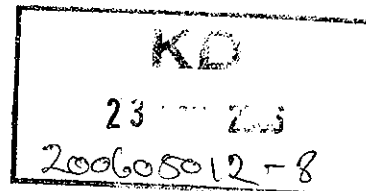

Høgskolen i Lillehammer

2626 Lillehammer. Tlf.: 61 28 80 00. Faks: 61 26 07 50. Internett: www.hil.no

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo.

Lillehammer, 17. november 2006

Deres ref.: 200605012

Vår ref.: 06//1896

Sammen om kunnskap II - Høringsuttalelse fra Høgskolen i Lillehammer

Det vises til departementets brev av 28.08.06 om høring av utredningen "Sammen om kunnskap II - Operasjonalisering av indikatorer for formidling".

Nedenfor følger kommentarer til utredningen fra Høgskolen i Lillehammer. Etter en innledende prinsipiell vurdering, har vi disponert uttalelsen i samsvar med opplegget i departementets velstrukturerte høringsbrev.

Innledning.

Endringen i finansieringsmodellen for høgskoler og universiteter med nye resultatbaserte finansieringskomponenter medfører større krav til rapportering og kvalitetskontroll fra institusjonenes side. Naturligvis må institusjonene synliggjøre og rapportere om virksomheten, men rapporteringskravene er i ferd med å bli svært omfattende.

Den foreslåtte formidlingskomponenten innebærer nye og skjerpede rapporteringskrav knyttet til formidling. Rapporteringen vil bli en arbeidskrevende oppgave av minst to grunner. For det første vil antall formidlingstiltak som skal rapporteres, være høyt. For det andre er det utilrådelig å rapportere tiltak uten grundig kvalitetskontroll når resultatet påvirker ressurstilgangen både til egen institusjon og til andre institusjoner.

Kontrollvirksomheten knyttet til formidling vil samlet sett bli langt mer omfattende enn kontrollen av forskningspublikasjoner. Høgskolen i Lillehammer rapporterer årlig 50 til 75 forskningspublikasjoner knyttet til RBO. Selv om antall formidlingsstiltak ikke kan fastslås eksakt før modellen er prøvet i praksis, ser vi ikke bort fra at det kan bli snakk om en tidobling i forhold til antallet i forskningskomponenten. Kvalitetssikring av alle disse formidlingsregistreringene vil gi et betydelig merarbeid for høgskolen og representere et ressursforbruk som vil måtte ses i lys av budsjettkomponentens finansielle bidrag.

Som en innledende konklusjon vil vi gi uttrykk for at den foreslåtte formidlingskomponenten ikke må implementeres før det er vurdert meget nøye hvor mye ressurser det er forsvarlig å

legge i rapportering med forutgående registrering og kvalitetskontroll, sett i forhold til de primære arbeidsoppgavene ved institusjonene: undervisning, forskning og formidling.

Definisjon av formidling.

Vi opplever den foreslåtte definisjonen som presis og entydig på tross av at den er generell og vidtfavnende, og vi mener den er velegnet for det aktuelle formålet. Definisjonen er dekkende for formidlingsaktivitetene ved HiL.

Når det gjelder spørsmålene om de foreslåtte indikatorene er velvalgte mht relevans og stimulerings effekt, og om noen av dem kan gi uheldige tilpasninger, så vil vi komme inn på dette i kommentarene knyttet til hver enkelt indikator.

Rapportering.

Som nevnt ovenfor ser vi for oss at det samlede rapporteringsomfanget blir svært omfattende og arbeidskrevende. Et helt sikkert bilde på hvor omfattende rapporteringen vil bli i praksis, får vi imidlertid ikke før komponentforslaget realiseres. Det er først da det vil vise seg i hvilken grad pålegg og oppfordringer til forskerne om å melde inn dette mangfoldet av aktiviteter, vil få gjennomslag. Det er også et spørsmål om hvor den enkelte forsker kommer til å legge terskelen for hva som oppleves som rapporteringsverdig. Vi er likevel i utgangspunktet kritiske til den foreslåtte komponentens omfang og detaljering.

Når det gjelder rapporteringen på de enkelte indikatorer, er *omsetningsindikatoren* uproblematisk. *Innovasjonsrapporteringen* virker heller ikke avskrekkende, ihvertfall ikke ut fra HiLs ståsted. *Publikasjonsrapporteringen* kan derimot bli meget omfattende, og vil i seg selv kunne gi et merarbeid som langt overgår det samlede rapporteringsarbeidet i forskningskomponenten. Også rapporteringen av *foredragene på brukerrettede fagkonferanser* vil, slik den er foreslått, gi institusjonen et betydelig merarbeid. Med mylderet av aktivitet innenfor *medier og direkte formidling* blikker det samlede rapporteringsomfanget over og gjør det, etter vår mening, svært sannsynlig at komponentforslaget i praksis vil bli så arbeidskrevende at det ikke kommer til å bli fulgt opp på tilfredsstillende vis i institusjonene.

Kvaliteten i rapporteringen vil lett bli lidende når aktivitets- og publikasjonsklassifiseringen i dokumentasjonssystemene gjøres avhengig av den enkelte forskers tolkning og skjønn. Publikasjonsrapporteringen i forskningskomponenten har dessverre vist dette med all tydelighet.

Innenfor formidlingsindikatorerne publikasjoner, brukerrettede konferanser og medier/direkte formidling vil det måtte gjøres en meget betydelig innsats for å sikre rapporteringskvaliteten. Denne kvalitetssikringen vil bli gjennomført på ulik vis ved institusjonene, noe som vil resultere i feilaktige omfordelingseffekter i budsjettkomponenten.

I spørsmålet om oppfatningen av den gjeldende rapporteringsordningen i dagens resultatbaserte finansiering, vil vi begrense oss til å kommentere rapporteringen til publikasjonsdelen av forskningskomponenten. Som nevnt annet sted i uttalelsen skjer det her betydelig feilrapportering med urettferdig omfordeling av budsjettmidler som resultat. Vi er sterkt kritiske til forslaget om å innføre rapporteringsordninger etter liknende prinsipper for flere av indikatorene i formidlingskomponenten.

Indikatorer.

Omsetning (inntekter fra eksternt finansiert virksomhet).

Etter vårt syn bør eksternt finansiert virksomhet holdes utenfor formidlingskomponenten, i tråd med den skjebne indikatoren har fått i forskningskomponenten.

Virksomhet som har som siktemål å skaffe inntekter til høgskolen, er i seg selv i stor grad økonomisk motivert og trenger ingen ytterligere stimulans i form av budsjettmessig belønning. Forslaget kan også komme til å utløse mye "kreativ" tilpasning, blant annet med prising av tjenester som ideelt sett skal være en del av samfunnsoppdraget.

Utvalgets argumentasjon om at stor betalingsvilje for institusjonens produkter er et kvalitetsstempel, kan møtes med et spørsmål om det er riktig å vri tjenestene i offentlig høgre utdanning mot de mest betalingsdyktige etterspørerne.

Vi er også i mot forslaget om inkludering av virksomhet i randsonen i en eventuell omsetningsindikator. Vi vil, for å sette saken på spissen, anføre at å stimulere institusjonene til å investere sine midler i randsoneselskaper for å utløse økte departementsbevilgninger, må kunne kalles en overraskende prinsipiell vending i finansieringen av høgre utdanning. Vi vil også peke på de klare og overbevisende betenkelighetene utredningsutvalget selv fremhever, før det på tross av dette konkluderer med at randsonevirksomheten likevel bør inkluderes. (Sammen om kunnskap II s. 16-17)

Vi går ikke inn på spørsmålene om relevant avgrensning av randsonevirksomheten og hvilke effekter inkludering kan få for organiseringen av randsonen.

Innovasjon.

Slik indikatoren er omtalt av Formidlingsutvalg II, benyttes det en relativt snever forståelse av innovasjonsfenomenet. I det meste av faglitteraturen om innovasjon er innovasjonsfenomenet relativt vidt definert, og omfatter bl a produktutvikling/nye produkter; forbedring av produksjonsprosesser; endringer i organisering eller ledelse; etablering av nye markeder eller endret markedsatferd. Til overmål skilles det klart mellom henholdsvis gründervirksomhet og innovasjon, hvilket innebærer at indikatoren selskapsetablering faktisk ikke regnes som innovasjonsaktivitet.

Om man ser bort fra de definisjonsmessige finurligheter, gjenstår likevel hovedpoenget om at innovasjon, også i formidlingssammenheng, bør omfatte mer enn selskapsetableringer, lisensavtaler og visse typer studentprosjekter. Problemet er naturligvis at det vil by på utfordringer å utvikle enkle indikatorer for alle variantene av innovasjon. På den annen side blir det svært begrensende å benytte selskapsetableringer og lisensavtaler som mål på innovasjonsbidrag.

I tillegg kan det slås fast at det knapt vil være mindre registreringsproblemer knyttet til Formidlingsutvalgets forslag til innovasjonsindikatorer (hhv selskapsetableringer og lisensavtaler) enn om man benytter andre innovasjonsindikatorer i tråd med faglitteraturens innovasjonsforståelse. I klartekst vil f eks ny markedsinnsikt som formidles av forskere eller studenter/studentprosjekter, som hjelper en bedrift til å komme inn på nye markeder, ikke bli regnet som innovasjon. Paradoksalt nok vil en selskapsetablering som kanskje får en kortvarig eksistens, gi uttelling. De utilstrekkelige innovasjonsindikatorerne som er foreslått, står

dessuten tildels i kontrast til innovasjonsforskningens påpekning av at mye innovasjonsvirksomhet i praksis er inkrementalistisk, dvs de små skritt forandringer.

Vår konklusjon blir dermed at innovasjonsindikatoren enten må forbedres for å fange opp faktisk innovasjonsaktivitet, eller utelates som indikator.

Publikasjoner.

Etter vår oppfatning er de valgte publikasjonene dekkende for den formidlingen indikatoren skal representere. Vi svarer derfor ja på spørsmålet i første kulepunkt.

Når det gjelder spørsmålet om hvorvidt rapportering ved hjelp av autoritetsregistre vil fungere bra for indikatoren, er vi mer reserverte. Erfaringene med tilsvarende rapporteringsmåte for publikasjonene i forskningskomponenten er etter vår mening ikke tilfredsstillende. Varierende grad av klassifiseringskompetanse og selvjustis ved institusjonene har her ført til ukorrekte omfordelingsresultater av ikke ubetydelig omfang. Institusjoner som bestreber seg på en edruelig og kvalitetssikret klassifisering av publikasjonene taper ressurser til dem som av ulike årsaker overrapporterer. Stikkprøver vi har tatt viser at det faktisk foregår klar overrapportering ved flere institusjoner. Dette virker lite oppmuntrende på de institusjonene som urettferdig rammes av reduserte bevilgninger.

Foredrag/posters på brukerrettede fagkonferanser

Vi er i utgangspunktet enige i at formidlingskomponenten bør fokusere på den allmennrettede og den brukerrettede formidlingen og at den forskerrettede formidlingen holdes utenfor. Dermed støtter vi fullt ut forslaget om å skille mellom brukerrettede konferanser og de rene vitenskapelige konferansene og at den foreslåtte indikatoren bare skal omfatte foredrag/posters på de brukerrettede konferansene. Vi er også helt enige med utvalget i at dette er en viktig formidlingskanal og vi synes Formidlingsutvalg I's definisjon på fagkonferanse er godt anvendbar.

Vi har forståelse for departementets påpekning av at kvalitetssikring og rapporteringsomfang kan være en utfordring for denne indikatoren. Vi vil foreslå at offisielle dokumenter som utlysning og konferanseprogram blir helt sentrale som dokumentasjon på konferansens karakter og den enkelte forskers deltakelse. Det må være en forutsetning for å kunne melde inn slik formidling at disse foreligger og at deltakelsen framgår av dokumentene. Så blir det den enkelte institusjons pedagogiske utfordring å sikre at de ansatte følger opp rapporteringen internt.

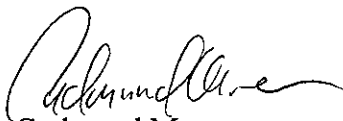
Medier og direkte formidling.

Mange aktiviteter som faller innenfor denne indikatoren er viktige formidlingstiltak. Registrerings- og kvalitetssikringsproblemer som vil melde seg når dette mylderet av virksomhet skal fanges inn og rapporteres, gjør oss imidlertid betenkte på å la resultatene på denne indikatoren få betydning for omfordeling av budsjettmidler mellom institusjonene. Her vil det bli rom for atskillig registrerings-kreativitet for den som ønsker å maksimere resultatene. Og det er grunn til å frykte at merarbeidet som den omfattende registreringsvirksomheten vil forutsette, kommer til å bli taklet ulikt ved institusjonene, slik at samsvaret

mellom rapportert og faktisk virksomhet vil variere i betydelig grad med feilaktig omfordeling til følge. Vi tolker det også som et symptom på hvor problematisk denne indikatoren er, det faktum at utvalget har funnet det nødvendig å foreslå lik vektning for alle bidrag. Et par setninger i en lokal nyhetssending vil altså veie likt med en ressurskrevende, fagbasert timelang programproduksjon i et riksdekkende etermedium.

Vi anbefaler at denne indikatoren, selv om den, som sagt, rommer mye viktig formidlingsaktivitet, tenkes grundig gjennom på nytt og forenkles, før den eventuelt inngår i formidlingskomponenten.

Med hilsen

Gudmund Moren
Rektor

Jostein Skurdal
Høgskoledirektør